

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v soboto, dne 2. novembra 1929.

Telefon št.

ŠTEV. 128.

Mi rabimo zadrúžnega instruktora!

V naši Dravski banovini je organizacija trgovcev in obrtnikov po zadrugah, ki izvršujejo po obrtnem redu za drugim odmerjene posle, skoro dokončana. V celi banovini posluje okoli 250 zadrug, ki zastopajo interese preko 36.000 trgovcev in obrtnikov. Poleg tega imajo dolžnost, da zastopajo in pospešujejo tudi interese zadrúžnih pripadnikov, to je pomočnikov in vajencev v zadrugi včlanjenih trgovcev in obrtnikov. Zadrug te vrste so javnopravnega značaja. Poslovanje vodi po predpisih obrtnega reda, ki jim odmerja jako lep delokrog. Njihova naloga je, da gojijo skupnost, varujejo in dvigajo stanovsko zavest ter pospešujejo gospodarske, kulturne in humanitarne interese svojih članov in pripadnikov.

Ta svoj namen izpolnjujejo zadrug, — ki so prisilne organizacije — med drugim tudi s tem, da sodelujejo pri podeljevanju obrtnih pravic, da vodijo evidenco članov in zadrúžnih pripadnikov, da potrjujejo učna pisma in pomočniška izpričevala itd. Dalje morajo dajati obrtnim oblastvom na njihovo zahtevo pojasnila in strokovna mnenja o zadrúžniških in obrtnih vprašanjih. Ta del njihovega delokroga jim daje značaj poloficijelnih organizacij, ki se izraža tudi v tem, da je njihovo poslovanje pod nadzorstvom državnih obrtnih oblastev.

Poslovanje zadrug je torej jako obsežno. Predpostavlja gotovo verziranost in poznavanje zakonov. Pri marsikateri zadrugi, kjer so dani ti pogoji za uspešno delo, se gladko posluje in zadruga postaja res to, za kar jo je namenil zakonodajalec. Pogloblja se vedno globlje v vprašanja svojega delokroga in se vedno bolj približuje idealu smotrene prisilne organizacije. Žal, da to stremljenje ni splošno. Je še vedno veliko število zadrug, ki ne izpolnjujejo do dela svojega namena. Temu ni krivo toliko omalovaževanje zadrug kot nepoučenost, ker zadrúžni funkcionarji ne poznajo do dela namena zadrug. Imajo dobro voljo, so dobri obrtniki ali trgovci, ali v trdi borbi za vsakdanji kruh nimajo vedno zadosti časa niti zadostnega znanja, da bi se poglobili v namene zadrúžništva in po njih uredili svoje poslovanje. Take zadrug, kojih je več, nego bi mogel kdo misliti — v praktičnem življenju se to kaže od dne do dne bolj — rabijo prijatelja, rabijo pomočnika, ki bi jim s svojimi nasveti, navodili in pojasnili pomagal, ki bi jim stal od časa do časa na strani, da jih uči, jim svetuje, kaj naj ukrenejo, kako naj poslujejo, da bodo izpolnjevale svojo nalogo. Zadrug rabijo človeka, ki ima smisel in srce za težnje njihovih članov, ki te težnje pozna, ki za nje živi in je njihov vnet besednik.

Zakon je že ob reorganizaciji obrtnega zadrúžništva uvidel potrebo, da priskoči zadrugam v njihovem stremljenju in prizadevanju na pomoč, da izpolnijo svojo obsežno nalogo. Ustvaril je institucijo zadrúžnih instruktorjev. Pri nas smo imeli to institucijo že izza leta 1899. Zadrúžni instruktorji so ugodno vplivali na razvoj zadrúžništva in sveto izvrševali svojo nalogo. Posebno zadnja dva zadrúžna instruktora dr. Blodig in dr. Steska sta si pridobila neoporečne zasluge za obrtništvo. Posvečala sta se z veliko ljubeznijo poslom zadrúžnega instruktora in bila iskrena prijatelja obrtni-

štva. Žal, da se je ta institucija po osvoboditvi opustila.

Za to so bili merodajni gotovo drugi razlogi nego ti, da ni potrebna. Zadrúžništvo se je po svoji lastni notranji moči v prevratni dobi krepko razvijalo in postalo važen faktor v naših organizacijah. Pogreša pa sedaj še bolj nego kdaj preje svojega prijatelja in vodnika — zadrúžnega instruktora. Mi želimo, da se naše zadrúžništvo okrepi, da se dovede do onega cilja, ki mu ga je postavil zakon. Za doseg tega cilja pa rabimo zadrúžnega instruktora.

Ko se bo v dogledni bodočnosti sestavljala proračun za Dravsko banovino, iskreno želimo, da merodajni krogi mislijo tudi na to potrebo, upoštevajo tudi to željo zadrúžništva, ki stremi navzgor do one popolnosti, ki je potrebna, da se pospeši razvoj naše toliko obetajoče gospodarske organizacije.

Srbohrvaščina v šolah Dravske banovine.

Prosvetna uprava v Sloveniji je uvedla že pred desetimi leti v vseh šolah svojega področja obvezen poduk srbohrvaščine, in to po dve uri na teden. Ta ukrep je bil dober in utemeljen. Zahtevali so ga kulturno-politični, zlasti pa tudi praktični oziri. Mi Slovenci, osobito praktični gospodarji, smo bili že od nekdanj prepričani o veliki važnosti, ki jo ima za našega praktičnega človeka znanje srbohrvaščine. Dobri del naše industrije, trgovine in obrti je v svojih poslih navezan na jug naše kraljevine. Šolani naraščaj, ki ga imamo pri nas mnogo preko domačih potreb, je z ozirom na pomanjkanje zaslúška v ožji domovini primoran iskati si zaposlitve na jugu. Brez znanja, in to brez popolnega znanja srbohrvaščine, nima naš naraščaj bodočnosti. Že iz tega razloga mora vsak smotren gospodar posvečati poduku srbohrvaščine na naših šolah posebno pozornost. Zato brez vsakih ozirov zahtevamo, da se v naših šolah uči srbohrvaščina čim intenzivneje. Osobito v meščanskih šolah, katerih imamo v naši banovini 36, se mora srbohrvaščina še v posebni meri podučevati, ker imajo te šole popolnoma praktičen značaj. Absolventi teh šol, v kolikor ne nadaljujejo učenja v višjih strokovnih šolah, se posvečajo praktičnim poklicom, posebno trgovini in obrti. Nekateri dobijo tudi nižja mesta v državni službi, kjer brez temeljitega znanja srbohrvaščine ne morejo napredovati.

Praksa v toku desetih let nam dokazuje, da z dveurnim tedenskim podukom ne morejo absolventi meščanskih šol osvojiti si toliko jezikovnega znanja, da bi bilo to od praktične vrednosti za njih poklic, službo po pisarnah itd. Od dveurnega tedenskega poduka ostane pri odštetju vseh številnih praznikov, počitnic itd. za efektivni poduk bore malo! Tako je neobhodno potrebno, da se, zlasti z ozirom na potrebo našega trgovsko-obrtnega naraščaja, podaljša poduk na vseh meščanskih šolah od dosedanjih dveh na vsaj tri ure v tednu. Ponavljamo: naš naraščaj mora, ne samo iz kulturnopolitičnih, ampak tudi — in to v prvi vrsti — iz praktičnih razlogov, popolnoma obvladati srbohrvaški jezik v govoru in pisavi.

Slovenski gospodar.

Desetletni jubilej načelnika Milivoje M. Savića.

Dne 1. novembra 1929 je poteklo deset let, odkar je stopil priznani naš ekonomski pisatelj g. Milivoje M. Savić na mesto načelnika industrijskega oddelka ministrstva trgovine in industrije. To je markanten jubilej vzornega, požrtvovalnega in nesebičnega dela za povzdigo našega narodnega blagostanja in za okrepitev našega nacionalnega obrtnega in industrijskega ustroja.

Gospod načelnik Milivoje M. Savić si je v teh desetih letih stekel nepozabnih zaslug za povzdigo naše industrije in našega obrta, pa je s svojim neutrudnim in smotrenim delom postavil si v hvaležnih srcih trajen in nepozaben spomin. Prijetna dolžnost nam je, da mu ob tem njegovem zaslužnem prazniku velikega in smotrenega dela od srca do srca izrekamo svoje prisrčne in iskrene čestitke.

Uvoz Jugoslavije leta 1929.

Splošni znaki: Relativno ugoden razvoj, nebitveni dvig v vrednosti, pasivnost trgovske bilance se manjša.

Objave carinskega oddelka v finančnem ministrstvu, ki so bile svoj čas zmeraj zelo kasne, prihajajo v zadnjem času z vedno večjo hitrostjo na dan. Danes imamo pred seboj že statistiko za mesec september in s tem za vseh prvih devetih mesecev. Zaključek je prav zadovoljiv. Izvozni vsoti v znesku 5330 milijonov dinarjev stoji nasproti uvozna vsota v znesku 5625 milijonov. Še zmeraj je uvozna vsota večja kot izvozna, a pasivnost je prav majhna, zlasti še, če jo primerjamo s pasivnostjo lanskega leta. Izvozna vrednost prvih treh letošnjih četrtletij je proti isti dobi lanskega leta narasla za 17 odstotkov, uvozna vrednost je pa padla za 2-3%. Absolutne številke so sledeče:

Uvoz prvih devet mesecev l. 1928: 5757-8 milijard; l. 1929: 5625-2 milijard.

Izvoz prvih devet mesecev l. 1928: 4560 milijard; l. 1929: 5330 milijard.

Na izvozni strani se pozna dobri letošnji pridelek, na uvozni pa rastoča samopreskrba z industrijskimi izdelki.

Letošnji septemberski uvoz izkazuje vrednost 656-6 milijonov dinarjev, lanski 721-1; na prvem mestu je v letošnjem septembru bombaževa tkanina z 72-77 milijoni Din; sledi volnena tkanina 52-26, bombaževa preja 39-16, stroji in aparati 48-8, sir 23-58, premog 21-55, elektrotehniški predmeti 16-56, tračnice itd. 18-2, moka 13 itd.

INOZEMSKÉ ZGRADBE ELEVATORJEV V JUGOSLAVIJI.

Finančna skupina Nemcev, Švicarjev, Francozov in Angležev je zaprosila našo vlado za koncesijo glede zgradbe žitnih elevatorjev v Smederevu, Dubravici, Kladovu, Vel. Bečkerek, Novem Sadu, Šabcu in v Sremski Mitrovici. Kol osnovno glavnicu imenujejo pol milijarde dinarjev. Dalje beremo, da ima tudi Jadransko-podunavska banka na razpolago kredit (iz Švice) za zgradbo elevatorjev.

Ivan Mohorič:

V Švici.

(Nadaljevanje.)

Švica je klasična dežela tujske industrije. Železnice po svoji legi, zvezah in napravah, pošta s svojimi avtomobilnimi progami, s katerimi vozi preko najvišjih gorskih grebenov, do sredine večnih ledenikov, plovlba po jezerih, nebroj hotelov, penzij, zdravilišč, sanatorijev in drugih naprav — vse stoji harmonično v službah tujskega prometa. Do skrajne pedantičnosti izvedena organizacija in reglamentacija obvlada dnevno življenje, mu jemlje dušo, fantazijo in sloboden razmah, ga pretvarja v mehanizem, šablono, ki je morda prijetna in potrebna fadnim mrzlokrvnim Anglosasom, ki pa revoltira Slovana, človeka žive tvornosti, polnega duševnega bogastva. Švicarji so znani iz svojih gor, jezer, grajskih stolpov in vodopadov z neverjetno reklamo napraviti industrijo, na katere eksploatacijo je bazirano blagostanje dežele; industrijo, napram kateri je vse ostalo podjetništvo v deželi v znatni manjšini. Uspelo jim je zainteresirati za svoje kraje Angleže in Amerikance — najboljšo publiko sveta, ki danes v masah poseča njihove kraje, uspelo jim je, da so spravili na svoje ozemlje najvažnejše mednarodne institucije — Društvo narodov, Mednarodni železniški biro, Svetovno poštno in brzojavno zvezo in nebroj drugih. Velikanski mojstri so v prirejanju mednarodnih konferenc, ki dajejo njihovim letoviščem vedno nov sijaj in posebno reklamo in kar je glavno, poleg vsega, še lep dobiček. V njihovih penzionatih se vzgaja mladina iz vseh delov sveta. Materijalistična orientacija, do brezupnosti fadna stvarnost in špekulativno izkoriščanje ljudskega navdušenja za naravne krasote — je po mojih vtisih glavna karakteristika Švicarja. Upam, da živijo, daleč od velikega toka prometa, ljudje tudi v Švici še druga življenje intimnejše, bujnejše — toda to že spada danes med izjeme.

Trdoživa rasa, zakrknjena, odporna in sebična — so Švicarji. Mnogo dobrega bi se mi lahko naučili od njih. Posebno danes, ko se že pojavljamo kot neke vrste amaterji in diletanti v tujskem prometu. Vsak korak v Švici ti kaže preračunanost in špekulativnost, ki jo imajo naši ljudje bodisi v pretirani meri ali pa v nezadostni meri, odnosno sploh ne. Švicarski promet je urejen na način, da nudi potniku kar največ udobnosti in največ užitka. Železnice so elektrificirane, ne moti te dim, niti saje. Ob odprtem oknu lahko nemoteno uživaš krasoto pokrajine, kar je vse pri nas nemogoče. Telefonski promet preko cele dežele je avtomatiziran in najdaljše medkrajevne zveze dobiš v par minutah. Vprašanje nadloge prahu na cestah je tu že davno rešeno. Kakor hitro so Švicarji slišali o rojstvu motornega cestnega vozila, začeli so graditi grandiozne avtomobilne ceste, kjer ni danes miligrama prahu. Oni dobro vedo, kaj pomenijo take asfaltirane, naoljane ceste za tujski promet. Zato pasira tudi dnevno tisoče avtomobilov danes njihove obmejne prehode. Najsiriromašnejši kantoni investirajo sedaj desetine milijonov zlatih frankov v ceste, da pritegnejo v svoje predele tuje in izletnike. Nič mnogo ne premišljajo in ne čakajo. Vidi jo jasno, da jim more obotavljanje prinesiti le škodo.

Tu človek šele lahko vidi, kaj bi se dalo napraviti iz naših krasnih planin,

ki nudijo naravno vzelo najmanj to kot največji del Švice. Toda ne nudimo nikake udobnosti, ne znamo organizirati moderne turizma. Tuje vabimo na razdrapane ceste, v primitivne planinske kočice, nimamo niti ene zebene ali žične železnice in potem se še čudimo, da so gostje v takih prilikah ozlovoljeni.

Tréba je pomisliti, da smo imeli v naših krajih dobrih dvajset let po tem, ko se je posrečil Stephensonu prvi praktičen poskus s parno lokomotivo, že železnice. Toda poznejše tri generacije niso imele pri nas nikake gospodarske inicijative, niti smisla za organizacijo in tako smo celo važno dobo do devedesetih let prespali v brezdelju in mlatenju prazne slame. V tej dobi pa so Švicarji ustvarili temelje svojega današnjega gospodarskega blagostanja, katerega bo težko mogoče dohiteti.

Kakor se bori Holanec z oceanom, bori se Švicar s hudourniki, plazovi in poplavami. Sredi julija smo se vozili še skozi globok zasek, napravljen v snežni plaz, ki je zasul cesto. Na šestih krajih smo videli, da so lavine odrgale cestne nasipe in zasule več metrov visoko z gruščem vse poti. Težke preglavice delajo turizmu ti hudourniki — toda žilavost Švicarjev je neukrotljiva. Vodijo neenako borbo, toda vztrajno z divjim elementom prirode in danes so ukrotili dober del vodnih sil, jih zaslužili v pogonsko energijo tovarn, za elektrifikacijo železnice in druge javnokoristne svrhe.

Švica je najsičajnejši dokaz, da gorski kraji kršnih skal, ki ne sejejo in žanjejo pšenice, ne pridelajo pekmeza in koruze, še ni treba, da bi se deklarirali za pasivne in živeli od podpor vlade in dispozicijskega fonda. Tudi zanje obstoja modus vivendi. Samo je treba, da prenehajo politizirati in se lotijo resnega dela.

Ko dopotuješ iz Francije na švicarska tla, občutiš vso ogromno razliko temperamenta dveh ras, francoske in švicarske. Ves način življenja je v Švici drugačen; manjka one ležernosti in živahnosti, ki jo opažaš pri Francozih. Zdi se ti kakor bi bila neka reformatorska askeza Švicarja odvadila smeha in uživanja. Švicarska hrana je fadna, življenje dolgočasno monotono. Z Angleži pašajo izbornu skupaj in se menda zato tudi tako dobro razumejo. O nas imajo še vedno veliko predsodke in ne kažejo v širših plasteh pravega zaupanja, dasi so poznali tisoče naših emigrantov med svetovno vojno.

Bazel je najvažnejše in najživahnije prometno križišče zapad. Švice. Meji neposredno na Francijo in Nemčijo. Zato se na njegovih kolodvorih koncentrirajo ves veliki mednarodni promet zapadne in severne Evrope s Švico. Leži na visokih bregovih Rena. Na levi se razprostira trgovski in poslovni del s starim mestom, ozkimi ulicami in starodavnimi mestnimi vratmi. Nasproti mu leži moderni industrijski del z mnogobrojnimi tovarnami. Mesto ima danes okrog 145.000 prebivalcev in je za Zürichom najmočnejše trgovsko in poslovno središče Švice. Pa tudi v kulturnem oziru prednjači Bazel s svojo staro univerzo in mnogobrojnimi drugimi znanstvenimi in umetniškimi institucijami. Bazel je domovina slavnih matematikov Bernoullija, Eulera, nadalje Burckhardta in drugih. V zgodovini Bazela je bil najpomembnejši cerkveni kongres za radikalno reformacijo cerkve, ki se je vršil tu od leta 1431 do 1443 in katerega spomini so ohranjeni v dvoranah Münstra.

Bil je prijeten večer in zato smo sprememili prvoten načrt, da prenočimo v Bazlu ter se odločili, da nadaljujemo pot preko Brugga in Badena do Züricha. Proga je znašala itak samo 89 km torej ne celi dve uri vožnje. Pot poteka v ravni črti ob bregu Rena skozi Augst (Augusta Raufacorum) z preostanki rimskih židov do Rheinfeldena, ki je znano termalno kopališče, potem skozi gosto naseljeno pokrajino do Brugga. Tu se združujejo reke Aara in Reusa z odtokom curiškega jezera, Limmatom. Pokrajina leži kakih 350 metrov nad morjem, lepo zeleno valovito gričevje te obdaja od

Anketa glede načrta o morskimi in sladkovodnih kopališčih in letoviščih.

Vlada namerava za pospeševanje tujškega prometa dati kopališčem in letoviščem značaj carinske ugodnosti, da bi na ta način pospešila gradbeno delavnost v takih krajih in omogočila gradbo modernih hotelov in moderniziranje ali povečanje že obstoječih naprav. Predvidena je oprostitve carine pri uvozu materiala za gradbo (keramični izdelki, instalacijske naprave itd.), kakor tudi predmetov za opremo hotelov, restavracij, kopališč itd. Te ugodnosti namerava vlada dati le za tujkoprometne investicije v zdraviliščih, pa tudi v krajih, ki se imajo proglasiti kot morska ali sladkovodna kopališča ali kot letovišča, odnosno klimatski kraji. Ker je za tako proglasitev potrebna zakonska podlaga, je trgovsko ministrstvo izdelalo v sporazumu z ministrstvom za socialno politiko in narodno zdravje načrt zakona o morskimi in sladkovodnih kopališčih in klimatskih krajih, s katerim se imajo predpisati pogoji za proglasitev takih krajev kot kopališča ali klimatski kraji.

O tem načrtu se je vršila v torek, dne 28. t. m. v Zbornici za TOI anketa interesov, ki jo je vodil zbornični tajnik gosp. Ivan Mohorič in katere so se med drugim udeležili za zdravstveni odsek vel. županstva dr. Mayer, za Zvezo za tujski promet predsednik dr. Marn in ravnatelj gosp. Pintar, za upravo zdravilišča Doberna upravitelj g. Janković, dalje župan Kranjske gore gosp. Lavližar, podžupan mesla Laško gosp. Elsbacher in za zdraviliško komisijo na Bledu župan gosp. Rus in zdraviliški tajnik inž. Ulrih.

Zakonski načrt v splošnem ustreza potrebam naših kopališč in letovišč, vendar bi bilo dobro, da se ustvari tudi nek sistem, odnosno zakonska podlaga za njihov nadaljnji razvoj. Po zakonskem načrtu se imajo morska in sladkovodna kopališča, letovišča in klimatski kraji proglasiti z uredbo trgovskega ministra po predhodnem mišljenju ministra za socialno politiko in narodno zdravje, in sicer če zadostijo predpisanim pogojem, t. j. da obstoja regulacijski načrt, da je na razpolago dovolj higijenskih in za slanojanje urejenih sob ter možnost preskrbe z zdravno hrano in vodo, da obstoja modern način razsvetljave, odvajanja fekalij in vzdrževanja čistoče, da so urejeni javni parki in sprehajališča brez prahu, da je v sezoni na razpolago zdravnik, dalje aparat za desinfekcijo, da se redno vršijo meteorološka in slična opazovanja, da se stalno vodi statistika gostov in da so kopališča higijensko urejena. Kraji, ki so za kopališče ali letovišče po naravi primerni, pa še ne morejo izpolniti teh pogojev, se morejo kot taki izjemoma proglasiti, če v letu pelih let izpolnijo predpisane pogoje.

INDUSTRIJA METELJ IN ŠČETK V JUGOSLAVIJI.

Ta industrija zaposluje v Jugoslaviji pet večjih tovarn s 750 delavci in delavkami. Največja je tovarna v Osijeku, ostale so v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Vsa ta industrija je po poročilu iz Osijeka polno zaposlena in izdeluje vse vrste metelj, ščetk in čopičev (razen slikarskih čopičev). Potrebno surovino si nabavljajo tovarne v prvi vrsti doma, nekaj pa iz Rusije, Poljske in iz nekaterih prekomorskih dežel. Tranzitno prodajo opravlja večinoma Nemčija. Ker je domača poraba večja, kot produkcija, je potreben še velik import iz Nemčije. Pred par leti so poskusili z eksportom naših metelj in ščetk v Grčijo, Bolgarijo in Turčijo, a se je eksport vsled visoke carine izkazal kot nerentabilen.

vseh strani — tako da človek skoro pozabi, da je v Švici. Nad Bruggom se odpira krasen pogled v daljavo tja proti Curiškemu jezeru. Pasirali smo še simpatično mesto Baden, ki že leži ob Limmatu, ima veliko zvepleno kopališče in obilo industrije. Še pred mrakom smo prispeli v Zürich in se nastanili ob kolodvoru. Ta dan smo napravili 307 km in smo bili le še dobrih 700 km oddaljeni od doma.

Predpisi zakona ne bi veljali za zdravilišča s termalno ali mineralno vodo. Kot klimatski naj bi se proglasili oni kraji, ki so zaradi podnebja ali drugih prirodnih vrst in zgodovinskih spomenikov pripravni za oddih in bivanje za časa letne ali zimske sezone. Meje teh krajev so lahko enake z mejami občin, vendar lahko obsegajo več občin ali samo del občine. Ti kraji morajo imeti zaščiten rajon, v katerem se ne sme brez predhodnega dovoljenja banke uprave ustanoviti nikako rudarsko, industrijsko ali tehnično podjetje. Vsako letovišče ali kopališče mora imeti stalne lanje za cene šob, hrano, postrežbo itd., ki jih potrjuje srezki poglavar vsako leto 1. februarja.

Veliko važnost polaga zakonski načrt tudi na to, da se pri novih zgradbah uporablja prvenstveno domači stih in da se konzervirajo starinski spomeniki. Podrobne predpise vsebuje tudi glede zdraviliških komisij (poverjeništa kopališča ali zdravilišča), ki imajo skrbeti za napredok kopališča ali letovišča in upravljati njegovo imovino ter imajo tudi prvenstveno pravico za ureditev javnih kopališč. Turistične ustanove in hoteli občine morajo ves dobiček uporabiti za izpopolnitev teh ustanov in za pospeševanje turizma. Poverjeništa imajo edino pravico pobirati pristojbine na tujce (tujske, zdraviliške, godbene takse), ki predstavljajo imovino kopališča ali letovišča in se morajo uporabiti le za pospeševanje turizma, odnosno samo za vzdrževanje glasbe. Takse odobruje ban. Nobeno državo ali samoupravno oblastvo ne more v teh krajih pobirati pristojbine na tujce pod kakršnikoli nazivom. Končno je še omeniti, da veljajo po tem zakonskem načrtu vse ugodnosti in pravice, ki jih dajejo deželni zakoni termalnim kopališčem, tudi za morska in sladkovodna kopališča in letovišča.

Na anketi je bila izražena želja, naj bi se izvrševanje tega zakona preneslo na banke uprave, ker so razmere glede kopališč in letovišč v posameznih banovinah različne in je lako lažje zadostiti specialnim zahtevam. V zvezi z zakonom se je razpravljalo tudi o načrtu tozadevne izvršilne uredbe. Ta uredba naj bi dala le splošne izvršilne smernice za banke, ki naj bi izdali podrobne pravilnike. Debatla se je vršila tudi o oprostitvi takse, ki jih je z uredbo težko enotno regulirati, zlasti ker je praksa sedaj zelo različna in tudi potrebe posameznih zdravilišč in letovišč niso enotne. V zvezi s tem zakonskim načrtom se je razpravljalo tudi o potrebi zboljšanja telefonskih zvez, ureditve poštnih uredov in postaj, predsem pa o potrebi vzdrževanja dovoznih cest, ki so v zelo slabem stanju, in o pobijanju prahu na njih.

BANČNE FUZIJE V JUGOSLAVIJI.

Iz Beograda poročajo, da se bosta združili Izvozna banka in Beograjska Trgovska banka. Izvozna banka je bila ustanovljena leta 1900 z glavnico 30 milijonov dinarjev; Beograjska trgovska banka obstoji od leta 1894 in ima glavnico 9 milijonov dinarjev. Kot glavni vzrok fuzije navajajo, da obstoji rezervni zaklad Beograjske Trgovske banke izključno le iz delnic Izvozne banke. — Dalje beremo, da obstojijo tudi v Zagrebu bančni fuzijski načrti. Doselej so razširjene zaenkrat le vesti o nekaterih velebankah in o nekem srednjem zavodu, a potrjene le vesti še niso. Je pa gotovo nekaj na tem, če se enkrat takšne vesti začnejo širiti.

PRISTANISKA DELA V JUGOSLAVIJI.

Letos so oddali v Splitu v promet 438 metrov novega obrežja z operacijsko ploščino 21.400 m². Končana so tudi dela za napravo tirov in dvigal. V Dubrovniku so odnose številk 268 m in 17.982 m², v Zeleniku 140 m in 3740 m². Pri vseh teh delih so v prvi vrsti mislili na zboljšanje naprav v izvozne namene.

Naročajte »Trgovski list«!

Predlog za revizijo naredbe o legitimiranju trgovinskih potnikov.

(Poročilo podpredsednika g. Leopolda Brudermana v plenarni seji Zbornice za TOI dne 15. oktobra 1929.)

Trgovci in obrtniki sploh, smejo z redkimi, v obrtnem redu točno določenimi izjemami, iskati naročila na blago pri trgovcih, tovarnarjih, obrtnikih, sploh pri osebah, ki uporabljajo dotično blago v svojem obratu. V ta namen smejo tudi zunaj stojališča svojega obrata hoditi od kraja do kraja, oziroma od hiše do hiše ter iskati naročila. Z iskanjem takih naročil se pečajo trgovci sami, smejo pa tudi v ta namen pošiljati trgovske potnike in zastopnike, ki jih imajo v svoji službi. Neredko pa poverijo trgovci iskanje naročil tudi samostojnim trgovskim agentom.

Vloga trgovskih potnikov, zastopnikov in agentov obstoji v bistvu v tem, da spravijo producenta in trgovca v neposreden stik s konsumentom, da informirajo producenta in trgovca o položaju in potrebah konsumentovskih trgov in da posredujejo razpečevanje blaga povsod, kjer se za to blago kaže potreba. Trgov. potniki, zastopniki in agenti vršijo važno narodnogospodarsko delo in ne po krivici se trdi, da so trgovski potniki pionirji nacionalne trgovine. Uspeh tega dela pa je odvisen zgolj od strokovne sposobnosti, komercialne izobrazbe in spretnosti potnika. Upoštevač važnost narodnogospodarskih funkcij, ki jih vršijo trgovski potniki in zastopniki, se posveča v drugih gospodarsko naprednejših državah izobrazbi in strokovnemu usposobljenju trgovskih potnikov in zastopnikov dokajšnjo pozornost. Pri nas smo v tem oziru v prilično slabem položaju. Trgovski potniki in zastopniki se pri nas rekrutirajo iz prav vseh slojev. Ni predpisov, ki bi na katerikoli način omejivali dotok v vrste potnikov; ne zahteva se prav nobene teoretične predizobrazbe niti praktične izvežbanosti. Zato najdemo med potniki in zastopniki žal prebogosto elemente brez vsakih strokovnih in dvomljivih moralnih kvalitete, ki so v škodo ugledu, resnosti in solidnosti tvrdke, katero zastopajo in katere interese bi morali varovati in propagirati. Zlorabe, ki jih vršijo taki elementi na račun tvrdk in v škodo konsumentov, so na dnevnem redu.

Novi davčni zakon je uvedel sicer poseben davek za trgovske potnike, zastopnike in agente, vendar ni ta davščina po svojem učinku taka, da bi mogla v kateremkoli oziru vplivati na neugoden položaj, ki je nastal vsled pomanjkljive trgovske in obrtne zakonodaje. Po novem zakonu o neposrednih davkih je pri obdavčitvi trgovskih potnikov, zastopnikov in agentov razločevati samo to, ali so te osebe v službenem razmerju ali ne. Za osebe, ki so v službenem razmerju, kar je treba v vsakem konkretnem primeru posebej ugotoviti, je uveden uslužbenski davek. Takega razmerja pa ni, če posluje trgovski potnik, zastopnik ali agent kakega trgovskega podjetja kot samostalni podjetnik. Za samostalnega podjetnika ga je smatrati, če trpi pri sklenjenih poslih sam nevarnost izgube, če se ravna višina njegovega dobička zlasti po njegovem lastnem delovanju, in poleg tega v bistvu ni odvisen od podjetja, ki ga zastopa. Dočim je tak samostojen podjetnik podvržen plačanju davka na dohodek od samostalnega podjetja in je uvrščen v prvo skupino davčnih obvezancev, plačajo domači potujoči agenti in trgovski potniki, če dokažejo, da niso v službenem razmerju na leto 1000 Din pridobnine, dočim morajo inozemski plačati v vsakem primeru 1000 Din, če začno izvrševati poklic v prvi polovici davčnega leta, ali 500 Din, če ga začno izvrševati v drugi polovici leta.

Da bi se postrila kontrola nad poslovanjem potnikov, je izdalo ministrstvo trgovine in industrije na prizadevanje zbornice naredbo glede legitimiranja trgovcev in potnikov z dne 27. junija 1928.

V zmislu ministrske naredbe mora

Vi zaslužite,

Razpečuje v kraljevini SHS Fran Ksov. Ležnik, Maribor, Cankarjeva 26

vsak potnik pri zbiranju naročil nositi pri sebi legitimacijo, katero mora pokazati na vsakokratno zahtevo pristojnega organa. Legitimacije izdajajo zbornice na prošnjo tvrdke, katera hoče zaposliti potnika. Za legitimacije so predpisani enotni obrazci za celo državo.

Namen, ki ga zasleduje naredba, je prav gotovo dober, toda pri praktičnem uveljavljanju naredbe se niso pokazali skoro nikaki uspehi, kajti ako ne predpisuje naredba vsaj minimalne pogoje, ki bi jih moral izpolniti vsak potnik, za katerega se zahteva legitimacijo, ne more naredba bistveno izpremeniti sedanjega položaja. Naredba določa le, da se legitimacije ne sme izdati, ako je bil oni, za katerega se zahteva legitimacijo, obsojen zaradi hudodelstva, zaradi pogrška iz koristoljubja ali zaradi pogrška zoper pravost, ali zaradi kakšnega prestopka, če niso še minula od izvršitve kazni tri leta in če se glede na obsojenčeve osebne razmere utegne domnevati, da bo zlorabljal svoje poslovanje za ponavljanje takih kaznivih dejanj, potem, če je bil ponovno kaznovan zaradi kršitve predpisov o zbiranju naročil in končno če je pod policijskim nadzorstvom. Naredba sama torej ne dela skoro nikakih težav osebam, katere prosijo za legitimacijo, kajti samo navedeni pogoji pač ne morejo preprečiti izdajo potniške legitimacije ljudem, glede katerih so sicer ti pogoji izpolnjeni, toda katerih moralne in strokovne kvalitete so take, da bi se jim legitimacija za poslovanje pod nikakim pogojem ne smela izdati. Od človeka, ki še ni dovršil recimo niti 15. leta in od katerega se niti ne zahteva, da bi dokončal katerokoli šolo, se pač ne more zahtevati, da bi poznal predpise, po katerih se mora ravnati pri svojem poslovanju, da bi poznal blago, katero ponuja in da bi imel toliko gospodarske razsodnosti in smotrenosti, da bi mogel z uspehom vršiti svoje posle. Zakon ne predpisuje za potnika niti starostnih mej, niti posebne izobrazbe. Naravno, da se zato prijavljajo kot potniki ljudje brez vsake praktične izvežbanosti, ki v drugih strokah, kjer se zahteva posebne izobrazbe in raznih spretnosti, sploh ne najdejo zaposlitve. Da ni mogla vsled tega naredba niti v najmanjši meri izboljšati položaja in da so kljub še tako strogemu izvajanju naredbenih določil zlorabe po trgovskih potnikih in zastopnikih, kakor posebej nje privatnih strank in sklepanje poslov s privatniki, prevare v škodo naročnikov in gospodarjev, poverbe izterjanih svot itd. na dnevnem redu, ni čuda. Predpis, da mora potnik pri iskanju naročil nositi s seboj legitimacijo, ne zadostuje. Potrebno je, da ti predpisi vsaj do gotove mere tudi jamčijo, da pride legitimacija v roke samo takim ljudem, ki obetajo po svoji izobrazbi, po svojem praktičnem udeleževanju in svojih poslih, da bodo v polni meri upravičili zaupanje tvrdk, katerih interese zastopajo in da morejo tudi zadostiti nalogam, ki jih morajo vršiti trgovski potniki, zastopniki in agenti.

Vsled tega mi je čast predlagati, da stavi zbornica ministrstvu trgovine in industrije predlog, da se naredba z dne 27. junija 1928 izpopolni tako, da se za izdajo legitimacije predvidi poleg splošnih gori navedenih pogojev, tudi še izrečna zahteva

1. da se potniška legitimacija ne sme izdati osebam, ki niso dopolnile 21. leta;

2. da se potniška legitimacija ne izda ljudem, ki ne dokažejo, da so se najmanj 5 let praktično udeleževali v trgovini;

3. Tudi je z ozirom na stalne kršitve predpisov o nabiranju naročil nujno potrebno, da se v naredbi predvidi naročilo, da je potniku, ki bi bil tudi samo enkrat kaznovan radi kršitve teh predpisov, odvzeti legitimacijo in

da se takemu potniku za eno leto po izvršeni kazni ne sme izdati nobene legitimacije.

Izpopolnitev ministrske naredbe z gornjimi predpisi je neobhodno potrebna, da se vsaj deloma zajezi dotok v vrste trgovskih potnikov takih elementov, kateri ugledu poklicnih trgovskih potnikov in zastopnikov samo škodujejo. V drugih državah je vprašanje potnikov in zastopnikov že dokaj urejeno, pa je zato potrebno, da se tudi pri nas vsaj do enotne ureditve zakonitih predpisov v naredbi o legitimacijah predvidijo določila, po katerih ne bodo mogli dobiti uradne legitimacije kot potniki in zastopniki ljudje, o katerih moralnih in strokovnih kvalitetah obstojajo že vnaprej utemeljeni dvomi.

Smatram, da se z mojimi izvajanji strinjate in se zato usojam predlagati, da visoka zbornica blagovoli moje poročilo odobriti in skleniti, da se v poročilu stavljeni predlogi predložijo ministrstvu trgovine in industrije s prošnjo, da jih v celoti upošteva in da v interesu naše trgovine, pa tudi v interesu dobrega glasa poklicnih potnikov, zastopnikov in agentov čimprej izda izpopolnjeno novo naredbo.

Zbornica je gornji predlog soglasno sprejela.

DRUŽBA ILIRIA

**Premog
Drva
Koks**

Dunajska cesta 46
Telefon 2820

IZKAZ
o gibanju trgovskih strok v Ljubljani za čas od 14. junija do 1. oktobra 1929.

PRJAVE: Trgovina z mešanim blagom: Ivan Usenik, Borštnikov trg 2; Paula Stern, Stara pot 13; Anton Kerč, Černetova ulica; Helena Hribar, Resljeva cesta 13; Elza Lenšček, Poljanska c. 73; Joško Zidar, Dunajska c. 31; Jelenc & Comp., Rimska c. 10; Možek Anton, Sv. Petra c. 15. — Trgovina s pisarniškinimi potrebščinami itd.: Zvezna knjigarna d. z o. z., Selenburgova ul.; Marta Jost, Prešernova ul. 54. — Trgovina z manufakturami: Ivan Kos d. z o. z., Sv. Petra c. 13; Marija Grobelnik, Mestni trg. — Trgovina s kolesi in motorji: Pavel Stele d. z o. z., Poljanska cesta; Ivan Sribar, Gajevo ul. 2. — Trgovina z razglednicami: Filip Rubel d. z o. z., Knafova ul. — Trgovina z drogami: Ivan Kane, Dunajska c. 14. — Trgovina z mlekom in živilci: Stana Bergant, Prečna ul.; Marija Kovačič, Vilharjeva ul.; Misulinič Marija, Sv. Petra c. 33; Stefanija Pukelstein, Sv. Petra c.; Gizela Rauber, Gregorčičeva ul. 4; Franja Peterne, Rimska c. 5. — Trgovina s kurivom: Ivan Prebil, Jeranova ul. 13; Franja Misson, Cigaletova 13; Neža Rot, Sv. Petra c. 66. — Agenture in komisije: Rudolfina Stiskovsky, Opekarska c. 10; Ing. Ivan Prebil, Levstikova ul. 4. — Trgovina s semeni in poljedelskimi pridelki: Stanislav Čuček, Kolodvorska ul. 1. — Trgovina s pletenimi: »Drako«, Florjanska ul. 17. — Trgovina z mesnimi izdelki: Josip Košir, Pokopališka ul. 6. — Trgovina s toaletnimi potrebščinami: I. M. F. »Depot«, Kongresni trg 15. — Trgovina z barvami: Stevo Košir, Valvazorjev trg 7. — Branjarija: Fran Stražičar, Jamski trg; Marija Brankovič, Bohoričeva ulica; Matija Sterle, Izanska c. 65. — Premestitev obrti: »Vake«, Frankopanska ul.

ODJAVE: Trgovina z mešanim blagom: Mesarič Roza, Zidovska steza; Konrad Brezovšek, Komenskega ul. — Delikatose: Miroslava Podrzej, Dunajska c.; Ninič Josip, Kerkov trg; Angela Košir, Stari trg. — Trgovina z mlekom: Ludvik Šurk, Izanska c.; Stefanija Florjančič, Pogačarjev trg; Mihael Sernee, Vodnikov trg. — Agenture in komisije: Ferdinand Sever, Wolfova ul.; J. Zumbulovič, Miklošičeva c. — Trgovina z opeko: Lorenc Krže, Trnovski pristan; Združene opekarne, Miklošičeva c. — Branjarija: Černetič Iva, Dunajska c. 66. — Trgovina z usnjem: Kadija Antonija, Prešernova ul. — Trgovina z vinom: Jernej Stele, Gasilska c. 3. — Trgovina z kadij. in pis. potrebščinami: Praprotnik & Pugalj, Prešernova ul.

Kako koristno bi bilo, ako bi lepemu primeru ljubljanskega Gremija trgovcev sledili tudi vsi drugi gremiji in priobčevali v »Trg. listu« gibanje v posameznih trgovskih strokah vsak za svoj okoliš. Delo ni veliko in slednje je tak pregled potreben vsaki dobro urejeni gremijski pisarni!

co imata
MAGGI izdelke za juhe
stalno v zalogi!

Po svetu

Novo mednarodno električno družbo z glavnico 12 milijonov švicarskih frankov ustanavljajo v Zürichu. Udeleženi so Švicarji, Italijani in Belgijci. Namen družbe je udeležba pri podjetjih električne in njej sorodne industrije.

Amerikanski jekleni trust bo nekatero svoja podjetja izdalno povečal; bemo o 21 novih plavžih, dveh kokerijah i. dr.

Na glavnici novega španskega trusta probkovine v znesku 75 milijonov pesel so udeležene španske banke s 45 milijoni, belgijske s 30 milijoni. Med drugimi je prišel pod špansko kontrolo sedaj tudi nemški trust probkovine.

Končni zaključki ogrskega pridelka so sledeči, v tisočih melerskih stotov: pšenica 19.555 (lani 27.001), rž 8381 (8287), ječmen 6413 (6667), oves 3788 (3995), koruza 19.460 (12.596), krompir 23.565 (14.705), sladkorna pesa 14.434 (14.378). Vina bo manj kot lani.

Češka kemična industrija bo zgradila v rumunjskih petrolejskih okrajih tovarno za izdelovanje žveplene kisline, bakrenega fosfata in vseh drugih za Rumunijo potrebnih kemikalij. Predela so že zelo napredovala.

Konjunktura v Avstriji kaže v zadnjih štiri tednih znake nalahnega pešanja. Kredilni položaj se je poostiril, brezposelnost se je pomnožila, a o kakšni krizi ni govora.

Chade, špansko-ameriška električna družba, bo izplačala letos 17-odstotno dividendo proli 15% v lanskem letu.

Uvoz žita v Italijo v prvih sedmih letošnjih mesecih je bil za 250 milijonov lir manjši kot lani v istih mesecih, uvoz sladkornja za 100 milijonov, uvoz raznih vrst maščobe za 44 milijonov.

Fuzija avstrijske lokomotivne industrije je postala aktualna po fuziji Bodenkredita in Kreditanstalt.

4000 ton posušenih sliv sme izvoziti Jugoslavija na Poljsko v letu 1. septembra 1929 do 31. avgusta 1930. Kontingent je isti kol je bil v preteklem kampanjskem letu.

Pravila za Reparacijsko banko so izdelana. Ni še rečeno vprašanje, kje bo imela banka svoj sedež. Mislili so tudi na Bruselj, kar pa Nemci odločno odklanjajo.

Konkurz beograjske tvrdke Kovačević i dr. je prekladan. Upniki so s ponujeno odpravo zadovoljni.

Nad Hrvaško Seljačko Zadržno banko je sodišče razglasilo konkurz.

»Dedi« (Deutsche Bank der Diskontogesellschaft) je sedaj končoveljavno ustanovljena.

Vrednost naročil pri General Electric Co je znašala v tretjem lanskem četrtletju 90,3 milj. dolarjev, letos pa 116,7 milijona. V prvih devetih letošnjih mesecih so znašala naročila nad 337 milijonov ali za 76,7 milijona več kot lani.

Ameriški Farm Board (farmerški urad) razpolaga s kreditom 600 milijonov dolarjev, če bi ta kredit ne zadoševal, je uradu na razpolago še nadaljnjih 500 milijonov.

Castiglioni je izstopil iz upravnega sveta Bayerische Motorenwerke in se je zavezal, da bo svoj dolg družbi uredil še v tekočem letu. Njegov delniški paket v znesku ca 5 milijonov mark je prevzel neki bančni konsorcij.

V italijanski provinci Emilia so vrtali za petrolejem in so odkrili vire plina, ki dajejo na dan več kot lisoč ton plina. Navrtna jama je globoka 196 m. Ze samo s tem plinom more krili Italija vso svojo porabo gazolina.

Standard Oil of California je znižala ceno surovega petroleja za 50 do 70 centov. Kol vzrok navajajo nadprodukcijo v Kaliforniji.

Severonemški Lloyd in Kraljevi Holandski Lloyd se pogajata glede interesne skupnosti za potniški in blagovni promet v Južno Ameriko.

AVSTRIJSKA INDUSTRJA.

V »Mitteilungen der Oesterreichischen Nationalbank« beremo: Trgovina s premogom se je proli koncu septembra pomnožila; zlasti močno je bilo povpraševanje po koksu. Domači rudniki so bili polno zaposleni in imajo tudi za bližnji čas zadosti naročil. Kovinska industrija zaznamuje nazadovanje produkcije surove rude in surovega železa. Tovarne, ki železo predelujejo, imajo zadosti naročil do konca leta. Prodaja koles je bila zadovoljiva, in so se, odkar je bil nanovo oživilen kolesarski kartel, dosegle tudi boljše cene. V kovinski industriji zaposlenost ni bila enolna. — Položaj na lesnem trgu ni mogel zadovoljiti, ker so bile žage v svojem obratovanju deloma prikrajšane vsled pomankanja vode in ker so se vrhu tega prodajne možnosti za rezani les poslabšale; zaključki so se izvršili samo z denarnimi žrtvami. Obrali, ki les predelujejo, ložijo nad premajhno zaposlenostjo. — Tekstilna industrija se je proti koncu septembra poživila, sezijiški pojav. Celo položaj bombaževе industrije se je nekoliko zboljšal. — Usnjena trgovina kaže zadovoljiv potek. Industrija čevljev je bila z naročili razmeroma dobro preskrbljena, a sedaj naročila prepočasno dotekajo. — V industriji gradbenega materiala je živahno zlasti povpraševanje po keramičnih izdelkih. — Kemična industrija je izkazala zadovoljivo prodajo bencina; tudi kupčija s petrolejem se je polagoma poživila. Zelo povprašujejo po izdelkih škoba, ker pričakujejo velikega naraščanja cen vsled podražitve industrijskega krompirja.

Kvalitetna
znamka

Zahtevajte
povsod!

Iz naših organizacij

Seja predsedstva Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani se bo vršila v sredo 6. novembra 1929 ob 10. uri dopoldne v zadnji dvorani hotela »Pri Zamoreu« v Mariboru po naslednjem dnevnem redu: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poslovno poročilo. 3. Razprava o izenačitvi zakonodaje o samoupravnih dajatvah. 4. Razprava o spremembi carinske tarife. 5. Predlog gremijev Celje, Konjice in Dolnja Lendava: Razprava o odmeri zborniščne doklade za 1. 1929. 6. Slučajnosti.

Ljubljanska borza

Podaj 31. oktobra 1929	Povprečni čevani No.	Ponudb. Dia
DEVIZE:		
Amaterdam 1 h. gold.	—	22815
Berlin 1 M	85225	185225
Bruselj 1 belga	—	79134
Budimpešta 1 pengő	—	98932
Carib 100 fr.	109440	10974
Dunaj 1 šiling	79384	79384
London 1 funt	27549	2620
Newyork 1 dolar	5635	5655
Paris 100 fr	22177	22377
Praga 100 kron	16716	16796
Tret 100 lir	29525	29725

**KOLINIKOVA TOVARNA
V LJUBLJANI izdeluje že
pred vojno dobro znano
pristno „VYDROVO“
rženo kavo!**

Razno

Novi načrti za omejitev kavčukove produkcije. Na trgu surovega kavčuka so cene v zadnjem času zelo padale. Transporti iz produkcijskih okrajev so se proti lanskemu letu zelo pomnožili, poraba je pa povsod nazadovala. Posledica tega razvoja je naraščanje zalog, zlasti angleških. Holandski producenti surovega kavčuka so sprožili sedaj predlog za izvedbo akcije v tem smislu, da se za gotovo dobo odtegne trgu določena množina produkcije in sicer dotlej, da cene zopet pričnejo naraščati. Zdi se pa, da Angleži temu predlogu niso nič kaj naklonjeni.

Ogrski gospodarski letopis. Pravkar je izšel peti letnik (1929) gori imenovane knjige. Kot vsi dosedanja letniki se odlikuje tudi ta po obsežnem obravnavanju aktualnih vprašanj ogrskega gospodarstva življenja. Prvovrstni strokovnjaki obravnavajo v letopisu probleme ogrskega poljedelstva, industrije, prometa, trgovske in socialne politike in državnega gospodarstva. Pridružene so pregledne plastične tabele in statistike.

NAJHUIŠI OČITEK RUDARJEM.

»Slovenec« priobčuje iz Trbovelj naslednji dopis:

Trbovlje, 28. oktobra.

Ko so vložili naši rudarji, odnosno njih zastopniki zahteve TPD za zboljšanje življenskega položaja, so morali zastopniki pri obravnavi nešteto krat slišati zelo pikra očitanja od strani TPD, da se rudarjem ne godi tako slabo, kakor se položaj riše, ker se malokje toliko popiva, kot v rudarskih revirjih, da imamo veliko gostiln, a še premalo, kakor se kaže, ker vse gostilne delajo dobro kupčijo.

Na te očitke niso zamogli delavski zastopniki odgovoriti, ampak so celo morali pritrditi. Na nedeljskem shodu, kjer so zastopniki predložili povelj pogajanj in uspehe delavcem, je bila glavna smer govorov gg. Kravosa, Arha in Pilaka: »Štedite! Varčujte! Ne pijančujte!« Polagali so jim na srce, koliko škodujejo sami sebi, ne samo v denarju, ampak pri vseh javnih nastopih. Očitke, ki so jih morali zastopniki pri TPD slišati, so z dobrim obračunom prenesli poslušajočim rudarjem, a tudi ti so očitkom s povešano glavo pritrjevali. Ako bodo ti očitki prinesli več štedenja in hrznosti, kar hrdo verujemo, moramo biti zelo hvaležni ravnatelju TPD gosp. Skubicu, za njegov svarilni glas, kar se je tudi javno povdarjalo.

ZA STROKOVNO IN NADALJEVALNO IZOBRAZBO TRGOVSKEGA STANU.

Dunajska Irgovska zbornica in gremij dunajskega Irgovstva prireja vsako leto ob pričetku jeseni razne tečaje in razna predavanja, ki so namenjena večji izobrazbi in nadaljevanju v vzgoji Irgovskega in obrtniškega stanu. Poleg jezikovnih in strokovnih tečajev, ki podajajo samoobsebi umljive pripomočke za vsakdanje poklicno delo, uvajajo možje prakse poslušalce v razumevanje važnih časovnih vprašanj kulturne, socialne in gospodarske vsebine. Spoznanje zvez in slikov v gospodarstvu nam odkrije pregled in nas vodi do samostojnega gospodarskega mišljenja in do Irgovskega uspeha. Povprečni Amerikaneec se za splošno izobrazbo v evropskem smislu malo zanima, svojo strokovno izobrazbo pa skuša temeljito poglobiti in pomnožiti. Zato raste njegovo zanimanje za strokovne izobraževalne tečaje. Učne metode, ki oživljajo pro-

gramatične učne načrte, so prav tako različne kakor li načrti sami. Učne knjige so preproste, a zmeraj v zvezi z živčno prakso. Praksa je neizčrpen vir novih pobud, ki vodijo učitelja in ki vzbujajo v učencu zanimanje. V takšnih tečajih, ki vodijo naravnost v sedanost, se oblikuje Amerikancu njegova svetovna slika, ki jo potrebuje, slika njegovega poklica. Zbornični tečaji in predavalne vrste dunajskega Irgovskega gremija izdihavajo praktičnega ameriškega duha, ki kaže nova pota do uspehov.

Trzna poročila

BOMBAZ.

Poročilo washingtonskega poljedelskega urada o položaju bombaževega pridelka je pravkar izšlo in je izredno ugodno, dosti bolj kot so pričakovali. V sedanjem letnem času vznemirjajo Irg lendenčna poročila iz bombaževih okrajev in so tudi letos seveda že govorila o zmrazli itd. Sicer jih sprejemajo zmeraj s skrajno rezervo in so pri nakupih zelo previdni, vendar ni nihče pričakoval tako ugodne cenitve in je zato tudi cena zelo padla. V septembru so cenili predvidni pridelek na 14,825.000 bal, sedaj ga cenijo na 14,915.000 bal. Prav tako ugodna poročila prihajajo iz Egipta; lamošnje poljedelsko ministrstvo je lani v oktobru cenilo pridelek na 6,889.000 kantarov, letos ga ceni na 7,845.000 kantarov. 1 kantar = 44½ kg. Svetovna poraba, cenjena na 15½ milj. bal, bo imela torej letos velike odvišne množine na razpolago, ki bodo gotovo učinkovale na bodoče oblikovanje cen. To tembolj, ker je poraba v Evropi letos manjša od lanske, čeprav je v nekaterih državah narasla, tako v Franciji, Italiji, Belgiji in Rusiji.

CIN.

V Londonu je dosegel cin 17. t. m. najnižje stanje po letu 1923. Ta baisse je menda posledica raznih vesti, po katerih naj bi bilo nastalo v krogih producentov cina nesporazumljenje glede produkcijske omejitve. Na drugi strani pa Indijo, da je sedanji položaj umelno ustvarjen od neke skupine, ki hoče nakopiti prav velike množine cina. Če bi se sedanja nizka cena držala, bi mogle obstati samo one tvrdke, ki delajo z zelo majhnimi lastnimi stroški.

BAKER.

Londonška Irvdka Brandeis Goldschmidt and Co. poroča: Spričo mirne kupčije dvig cene elektrolitnega bakra ne pride več resno v poštev. Prodaja v Evropi ostaja nadalje majhna. Sedanji gospodarski položaj bi zahteval nižjih cen za baker, a to bi zadelo na odpor kartela. Vsekakor pa moremo računati s tem, da bi morebitne spremembe v ceni bakra kazale prej navzdol kot navzgor. Visoka cena bakra zelo škoduje onim industrijam, ki baker predelujejo, in so morda producenti vse premalo poučeni o veliki izmeri, v kateri se v Evropi nadaljuje nadomeščanje bakra z drugimi kovinami. Ne glede na druga nadomestila omenimo aluminij, ki ga zmeraj bolj uporabljajo zlasti električna, kemična, pivovarniška in mlečna industrija. Amerika naznanja veliko nazadovanje v uporabi bakra, kar se pozna prav posebno v avtomobilni industriji in v slavnih obrti, nadalje pa tudi v električnih podjetjih.

Izšla je
Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1930
ki ima 365 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražtan.

V »Veliki Pratici« najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne protestante; — poštno določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na mence, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejmice na Kranjskem, Koroskem, Štajerskem, Prekmurju, Medžmurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v orah; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odličnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši.

»VELIKA PRATIKA« se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku
**tiskarni J. Blasnikova nasl.
d. d. v Ljubljani.**

Najboljši šivalni stroji za obrt in industrijo so samo
„GRITZNER“ in **„ADLER“**
pisalni stroji **„URANIA“** in
pletilni stroji **„DUBIED“**
Znižane cene, najlepše opreme edino le pri
JOSIP PETELINCU

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Telef. št. 2913.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

**TISKARNA
M E R K U R**

- LJUBLJANA -
GREGORČIČEVA 23

se priporoča za naročila vseh trgovskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, štatus, tabele i. t. d.

LASTNA
KNJIGOVEZNICA

Prva ljubljanska velepražarna
za kavo

KAROL PLANINŠEK

Ljubljana, Dunajska cesta 20
priporoča

praženo kavo

vseh vrst

Vsaki dan sveže blago
Najstarejše domače podjetje te stroke
Telefon števil. 3204

„SPECTRUM“ D. D. tvornica ogledal in
brušenega stekla

LJUBLJANA VII. celovška 81 Telef. 2343
ZAGREB, OSIJEK — Središnjica: ZAGREB

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljanje v med. — »Fin« — navadna ogledala.

K U V E R T A
DRUŽBA Z O. Z.

Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot 1 Karlovska c. 2

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!